

**ДОСВІД ОРГАНІЗАЦІЇ НАЦІОНАЛЬНО-
ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ В НАВЧАЛЬНО-
ВИХОВНИХ ЗАКЛАДАХ ТА ГРОМАДІ**

УДК 37.017

С. А. Крошка, О. В. Матліна

**РЕАЛІЗАЦІЯ ЗАВДАНЬ НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНОГО
ВИХОВАННЯ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ У ЛИСИЧАНЬСЬКОМУ
ПЕДАГОГІЧНОМУ КОЛЕДЖІ**

Україна – незалежна держава і це визначає характер навчання і виховання молодого покоління, потребує докорінного реформування. В нашій державі, що сповідує європейські цінності, патріотичне виховання має бути спрямоване на формування у молоді національної свідомості, любові до України, турботи про благо свого народу, вміння цивілізованим шляхом відстоювати права й свободи, сприяти громадянському миру та злагоді в суспільстві [4, с. 17]. Патріотичне виховання має спонукати до формування і розвитку такої особистості, якій буде притаманна висока національна самосвідомість, готовність до виконання громадянського та конституційного обов'язку із захисту національних інтересів, незалежності та цілісності України, утвердження національного суверенітету держави.

Формування творчої, ініціативної, національно свідомої особистості вимагає наповнення всіх ланок навчально-виховного процесу змістом, який би відображав об'єктивну історію, мистецтво, культуру, символіку, природу рідного краю, всієї України та забезпечував можливості постійного духовного самовдосконалення особистості, формування її інтелектуального та культурного потенціалу як найвищої цінності суспільства.

На теренах України першооснови патріотичного виховання були закладені ще в народній педагогіці – в легендах, казках, міфах, літописах, повчаннях, прислів'ях [1, с. 65]. Питання патріотичного виховання хвилювало літописців, державних і громадських діячів, письменників: Н. Літописця, Я. Мудрого, В. Мономаха, П. Орлика, Г. Сковороду, Т. Шевченка, П. Куліша, Л. Українку, І. Франка, М. Грушевського. Багатогранні аспекти патріотичного виховання особистості знайшли своє відображення у працях педагогів Х. Алчевської, Г. Ващенко, О. Духновича, І. Огієнка, С. Русової, які велику увагу приділяли вихованню любові до своєї землі, рідної мови, формуванню національної самосвідомості, поваги до історичного минулого. В. Сухомлинський радив прищеплювати молоді високі почуття вірності й відданості Батьківщині. Психологічні засади патріотичного виховання

досліджували П. Блонський, Л. Виготський, Г. Костюк, П. Якобсон. У сучасній педагогічній науці окремі аспекти патріотичного виховання розробляють О. Бандура, А. Капська, Є. Пасічник, Б. Степанишин.

Ідея національно-патріотичного виховання особистості втілена в державних документах, зокрема в Законі України «Про освіту», Державній національній програмі «Освіта(Україна ХХІ століття)», Національній доктрині розвитку освіти України у ХХІ столітті, у Концепції національного виховання.

Мета статті: проаналізувати досвід роботи з патріотичного виховання студентської молоді у Відокремленому підрозділі «Лисичанський педагогічний коледж Луганського національного університету імені Тараса Шевченка» (далі ВП «ЛПК ЛНУ імені Тараса Шевченка»).

Основними завданнями національно-патріотичного виховання студентів у Лисичанському педагогічному коледжі є формування свідомого громадянина – патріота своєї держави, активного провідника української національної ідеї, людини, що зберігає та пропагує духовні надбання нашого народу минулих століть. Тут створена цілісна система, яка дає можливість впливати на розвиток особистості всіх студентів.

Одним із пріоритетних напрямків організації соціально-гуманітарної роботи у ВП «ЛПК ЛНУ імені Тараса Шевченка» є активне формування у молодій людини відчуття патріотизму, любові до власної Вітчизни та рідного краю. Патріотичне виховання покликане виховувати у молодій людини високі моральні ідеали, почуття жертвовного служіння Батьківщині. Відомо, що основні риси громадянина формуються в молодому віці під впливом загальнонародних цінностей, у взаємодії особистості з суспільством, яке на кожному етапі репрезентують родина, школа та різноманітні колективи. Справжній патріот любить Батьківщину, не відвертаючись від неї через те, що їй нічим заплатити йому за це і що її народ не досяг рівня культури характерної для європейських суспільств. А головне – патріот не обмежується пасивною любов'ю до рідного краю, він активно працює для свого народу.

Основна мета соціально-гуманітарного процесу коледжу – формувати особистість, наділену громадянською відповідальністю, національною самосвідомістю, високими духовними цінностями, родинними і патріотичними почуттями; створювати умови для розвитку творчо обдарованої молоді, її індивідуальних якостей, набуття за час навчання молоді людиною соціального досвіду.

Виховний процес відбувається через проведення інформаційно-просвітницьких годин, годин спілкування (один раз на тиждень), зустрічей з цікавими людьми, залучення студентів у роботу «Молодіжного медіацентру.ua» (медіацентр – сучасна бібліотека, гуртки, секції, музейний комплекс: «Історії коледжу», «Музей українознавства», «Історії освіти та педагогіки»), який є складовою частиною системи соціально-гуманітарної роботи (далі СГР) «ЛПК ЛНУ імені Тараса Шевченка».

Мета «Молодіжного медіацентру.іа» – виховання духовно багатой, розвиненої особистості, громадянина України, підготовка до організації роботи в освітянських закладах; формування вчителя, здатного до творчої активної діяльності з виховання учнівської молоді; професійної підготовки фахівців на матеріалах медіаосвіти.

Вона може бути ефективною за умов: реалізації основних завдань законодавчих та нормативних актів; традицій та можливостей навчального закладу щодо реалізації діяльності центру; забезпечення пріоритетності інтересів особистості студента, що є найвищою цінністю педагогічного коледжу; орієнтації на професійний розвиток членів центру, що сприятиме всебічному розвитку студентської молоді через інформаційний простір; органічного зв'язку зі світовою та національною історією, культурою, традиціями.

Макросегментом з реалізації завдань патріотичного виховання є діяльність музейного комплексу, на базі якого функціонують лабораторії, проводяться конференції, музейні уроки, тематичні лекції, виховні та інформаційно-просвітницькі години, присвячені ювілейним датам та роковинам, години пам'яті, зустрічі з письменниками, ветеранами війни, ветеранами педагогічної праці, організовуються педагогічні дайджести.

Сьогодні музейний комплекс ЛПК є освітнім центром, який поєднує науково-методичні дослідження з практикою музейної роботи та сприяє консолідації педагогів у використанні музейного потенціалу в освітньому процесі. В навчально-виховному процесі використовуються професійно-педагогічні можливості музейного комплексу, а саме: організація науково-дослідної діяльності з метою розвитку пізнавальної активності, формування духовних цінностей, національної самосвідомості майбутнього вчителя; формування творчого, новаторського підходу, володіння основами аналізу і самоаналізу; проектування педагогічної діяльності, забезпечення педагогічної і психологічної підготовки до виховної діяльності майбутніх учителів.

Діяльність музею «Історії коледжу» присвячена збору та збереженню інформації про тих, ким по праву пишається коледж, – наших випускників. Це зустрічі з ветеранами війни та ветеранами педагогічної праці, систематизація матеріалів та створення сторінки Web-сайту «Наші випускники – наша гордість», проведення профорієнтаційної роботи з учнями шкіл міста.

Окрему місію в реалізації завдань національно-патріотичного виховання займає музей українознавства, на базі якого діє обласна наукова лабораторія. Результатом діяльності лабораторії став мультимедійний проект з елементами телекомунікації «200 років тернового шляху», присвячений 200-річчю з дня народження Тараса Шевченка. Студентська молодь знайомиться з видатними постатями української культури, усвідомлює самотність українського народу.

Волонтерський загін «Милосердя» – активний учасник міських, обласних, Всеукраїнських акцій «Подаруй дітям книгу»,

«Чорнобильський дзвін», «Увага інвалідам», «Ветеранам присвячується», «Масляна героям!», «Марш миру», «Лист солдату», «Зустріч з учасниками АТО». Члени волонтерського загону часто залишаються непомітними, не афішують свою діяльність, але її вплив величезний. Волонтерський загін – складова сила суспільства, яка надає допомогу тим, хто її потребує.

Громадянське виховання у сучасному виховному процесі має надзвичайно важливе значення. Повноцінне формування особистості не може позитивно реалізовуватися без громадянської основи.

Сьогодні як ніколи важливо спрямовувати молодь на вибір громадянсько-національних ідеалів та ціннісних орієнтацій у їхньому житті. Всебічне виховання підростаючої особистості в наш час не має сенсу без громадянського компонента. Ефективність виховання громадянськості, як і багатьох інших особистісних характеристик, значною мірою визначається реалізацією у виховному процесі діяльнісного підходу, відповідно до якого в структурі особистості виникають і закріплюються передусім ті новоутворення, у конструюванні яких індивід вкладає свої почуття, власну працю, енергію, конкретну дію, проявляючи цілеспрямовану активність.

Протягом серпня – першої половини вересня 2015 року в коледжі серед студентів 1-4 курсів вибірково було проведено опитування (анкетування) щодо аналізу рівня сформованості громадянської та національно-патріотичної свідомості. Всього взяли участь у опитуванні 78 респондентів, з них студентів 1 курсу – 39 осіб, інші студента 2-4 курсів. Анкета складалася із запитань, які стосуються сфери громадянської позиції студента, свідомого ставлення до своєї національності, нації та правових аспектів життя.

Результати анкетування дали можливість зробити висновок, що у студентів коледжу вже сформовані певні погляди на політичну ситуацію в країні, але висновки здебільшого упереджені. Більшість студентів проявляє свідоме негативне ставлення до останніх подій в нашій державі. Виражає яскраве перенесення внутрішньо сімейної позиції на ставлення до подій в країні взагалі.

Моніторинг визначення рівня сформованості громадянських компетентностей у студентів такий: високий – 6%, середній – 42%, низький – 37%, дуже низький – 15%.

Працюючи з молоддю ми констатуємо, що негативні тенденції впливу родини на цей, вкрай важливий, соціальний прошарок українського суспільства. Батьківщина починається з родини, і якщо арсенал родинного виховання є недостатнім, то відповідно тих необхідних – психологічних, моральних зв'язів з рідною землею, Батьківщиною, державою, Україною вкрай замало для формування патріотичних якостей.

В «ЛПК ЛНУ імені Тараса Шевченка» завжди приділялася значна увага становленню громадянських, патріотичних компетентностей. Цій задачі підпорядкована уся сфера СГР, починаючи з виховного впливу

навчального заняття, дозволяючи студентів, їх участі у Молодіжному медіа-центрі. І як результат, участь у Всеукраїнських, обласних, регіональних, міських, університетських заходах: конкурсах комп'ютерних програм, патріотичної пісні, проведенні інформаційно-просвітницьких годин.

Традиційними стали спортивні свята: «Козацькі забави», «З України в серці спорт прославляємо», «Тюльпан слави», Студентський флешмоб «Маки пам'яті. Схиляємо голови», які допомагають формуванню власної ідентифікації з українським народом.

Інтеграція наукової, навчальної та соціально-гуманітарної роботи стала детермінантом для створення електронних тематичних програм. Розроблено програму-меседж заходів «Скарби твої безцінні, Україно!», яка була апробована протягом II семестру 2014-2015 н.р.

Учасники творчого, феліксологічного, екологічного, соціокультурного рухів отримують знання на народознавчому потенціалі, долучаються до вивчення скарбів українського народу, через проведення народознавчих та спортивних свят, організації пошуково-дослідної роботи.

Важливо, щоб педагогічний і навчальний заклад став для студента осередком становлення громадянина-патріота України, готового брати на себе відповідальність, самовіддано розбудовувати країну як суверенну, незалежну, демократичну, правову, соціальну державу, забезпечувати її національну безпеку, сприяти єдності української нації.

Таким чином, проаналізований досвід свідчить про те, що у ВП «ЛПК ЛНУ імені Тараса Шевченка» здійснюється значна робота із патріотичного виховання студентської молоді. Змістом патріотичного виховання в коледжі є формування особистості зорієнтованої на національні цінності, прагнучої розбудови демократичної, незалежної української держави. Студенти впродовж навчання у коледжі усвідомлюють свою приналежність до українського народу, проймаються почуттями поваги до національної історії культури, традицій, звичаїв.

У коледжі звертається увага на дієвому служінні Батьківщині, що передбачає не тільки визнання поваги і любові до всього рідного, а й готовність самовіддано працювати в ім'я і на благо України. Визначений зміст патріотичного виховання реалізуються у ході проведення системи культурно-просвітницьких заходів.

Проблема застосування медіа-засобів у соціально-гуманітарній роботі коледжу з патріотичного виховання має широкі перспективи для подальших досліджень.

Список використаної літератури

- 1. Агаддулін Р. Р.** Позанавчальна виховна робота у ВНЗ: досвід формування полікультурної компетенції сучасного вчителя / Р. Р. Агаддулін // Педагогіка та психологія. – 2007. – №3. – С. 64 – 72.
- 2. Кухаренко П. М., Резнікова О. О.** Формування громадської позиції сучасної молоді / П. М. Кухаренко, О. О. Резнікова // Україна на зламі

тисячоліть – 20 років незалежності (1991-2011): зб. наук. пр. / Ред. кол.: Кобець А. С. (відп. ред. та ін.). – Д.: Вид-во «Придніпров'я», 2011. – Вип. 3. – С. 169 – 174. **3. Оржехівський В.** Громадянська освіта формує громадянина / В. Оржехівський // Відродження. – 1998. – № 2. – С. 2 – 4. **4. Проект** національної стратегії розвитку освіти в Україні на 2012-2021 роки. – К., 2011. – С. 17 – 20. **5. Фіцула М. М.** Педагогіка: навчальний посібник для студентів вищих педагогічних закладів освіти. – 3-тє вид., перероб і доп. / М. М. Фіцула. – Тернопіль: Навчальна книга: Богдан, 2007. – 232 с. **6. Щербань П. М.** Національне виховання в сім'ї / П. М. Щербань. – К.: Культурологічне ПП «Борівітер». – 2000. – 260 с.

Крошка С. А., Матліна О. В. Реалізація завдань національно-патріотичного виховання студентської молоді у Лисичанському педагогічному коледжі

У статті розкрито досвід роботи у ВП Лисичанського педагогічного коледжу. Встановлено, що здійснюється значна робота із патріотичного виховання студентської молоді. Основна мета соціально-гуманітарного процесу коледжу – формувати особистість, наділену громадянською відповідальністю, національною самосвідомістю, високими духовними цінностями, родинними і патріотичними почуттями; створювати умови для розвитку творчо обдарованої молоді, її індивідуальних якостей, набуття за час навчання молодою людиною соціального досвіду. Виховний процес відбувається через проведення інформаційно-просвітницьких годин, годин спілкування, зустрічей з цікавими людьми, залучення студентів у роботу «Молодіжного медіацентру.ua» та залучення студентів до роботи. Макросегментом з реалізації завдань патріотичного виховання є діяльність музейного комплексу, на базі якого функціонують лабораторії, проводяться конференції, музейні уроки, тематичні лекції.

Ключові слова: патріотизм, патріотичне виховання, національна свідомість, громадянськість, досвід соціально-гуманітарної роботи.

Крошка С. А., Матліна Е. В. Реализация задач национально-патриотического воспитания студенческой молодежи в Лисичанском педагогическом колледже

В статье раскрыт опыт работы в ОП Лисичанского педагогического колледжа. Установлено, что осуществляется значительная работа по патриотическому воспитанию студенческой молодежи. Основная цель социально-гуманитарного процесса колледжа – формировать личность, наделенную гражданской ответственностью, национальным самосознанием, высокими духовными ценностями, родственными и патриотическими чувствами; создавать условия для развития творчески одаренной молодежи, ее индивидуальных качеств, приобретение за время обучения молодым человеком социального опыта. Воспитательный процесс происходит через проведение информационно-

просветительских часов, часов общения, встреч с интересными людьми, привлечение студентов в работу «Молодежного медиа.центра.ua» и привлечения студентов к работе. Макросегментом по реализации задач патриотического воспитания является деятельность музейного комплекса, на базе которого функционируют лаборатории, проводятся конференции, музейные уроки, тематические лекции.

Ключевые слова: патриотизм, патриотическое воспитание, национальное сознание, гражданственность, опыт воспитательной работы.

Kroshka S., Matlina E. Performance of the tasks of the national - patriotic education of students in Lisichanskom Teachers College

In the article the experience in Lysychansk Teachers College. Established carried out significant work of patriotic education of students. The main goal of social and humanitarian college process – to form personality endowed with civic responsibility, national consciousness, high spiritual values, family and patriotic feelings; create conditions for creatively gifted young people, their individual qualities, acquisition during training young person social experience.

Educational process is by conducting information and education hours, hours of communication, meetings with interesting people and involve students in the "Youth mediatsentru.ua" and attract students to work. Makrosehmentom with the objectives of patriotic education is an activity of the museum complex, on which there are laboratories, holds conferences, museum lessons, thematic lectures.

Participants creative, feliksolohichnoho, environmental, socio-cultural movements get knowledge on ethnology potenschali attached to the treasures of the study to the Ukrainian people, through conducting ethnology and sporting events, organization of search and research.

Thus, analyzed experience shows, what in the OP LNU is carried out significant work on patriotic education of students. The content of patriotic education in college is the formation of personality oriented towards national values, trying to build a democratic, independent Ukrainian state. Students for College aware of their belonging to the Ukrainian people, operating under the national feelings of respect for the history of culture , traditions and customs.

Key words: patriotism, patriotic education, national identity, citizenship, educational work experience.

Стаття надійшла до редакції 15.09.2015 р.

Прийнято до друку 30.10.2015 р.

Рецензент – д.п.н., проф. Савченко С. В.